

USTAWA

z dnia 16 września 1982 r.

o pracownikach urzędów państwowych.

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

Art. 1. Ustawa określa obowiązki i prawa urzędników państwowych oraz innych pracowników zatrudnionych w:

- 1) urzędach naczelnym, centralnym i terenowym organów administracji państwowej,
- 2) Kancelarii Sejmu i Kancelarii Rady Państwa,
- 3) urzędach podległych naczelnym organom władzy państwowej oraz naczelnym i centralnym organom administracji państwowej.

Art. 2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia:

- 1) określa stanowiska, na których w urzędach wymienionych w art. 1 zatrudniani pracownicy są urzędnikami państwowymi w rozumieniu ustawy,
- 2) może rozciągnąć w całości lub w części przepisy ustawy na pracowników innych urzędów państwowych niż określone w art. 1.

Rozdział 2

Nawiązanie, zmiana i rozwiązanie stosunku pracy.

Art. 3. Urzędnikiem państwowym może być osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim,
- 2) ukończyła osiemnaście lat życia i ma pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych,
- 3) ma odpowiednie wykształcenie i odbyła aplikację administracyjną,
- 4) swoją postawą obywatelską daje rękojmię należytego wykonywania zadań pracownika urzędu państwowego socjalistycznego państwa,
- 5) posiada stan zdrowia pozwalający na zatrudnienie na określonym stanowisku.

Art. 4. 1. Stosunek pracy z urzędnikami państwowymi zajmującymi stanowiska kierownicze lub samodzielne nawiązuje się na podstawie mianowania. Mianowania dokonuje kierownik urzędu państwowego, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

2. Akt mianowania powinien określać w szczególności:

- 1) stanowisko służbowe i miejsce pracy,
- 2) składniki i wysokość wynagrodzenia,
- 3) datę nawiązania stosunku pracy.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) stanowiska kierownicze oraz stanowiska samodzielne, na których zatrudnia się urzędników państwowych na podstawie mianowania,
- 2) inne niż wymienione w pkt 1 stanowiska i wypadki, w których zatrudnia się urzędników państwowych na podstawie mianowania.

Art. 5. Stosunek pracy z pracownikami urzędów państwowych nie będącymi urzędnikami państwowymi nawiązuje się na podstawie umowy o pracę.

Art. 6. 1. Przed mianowaniem na stanowisko kierownicze urzędnik państwowy może być zatrudniony na tym stanowisku na podstawie umowy o pracę na czas określony, nie dłuższy niż rok.

2. Przed mianowaniem na stanowisko samodzielne urzędnik państwowy może być zatrudniony na tym stanowisku na podstawie umowy o pracę na okres nie przekraczający dwóch lat.

3. W uzasadnionych wypadkach na stanowisku samodzielnym można zatrudnić urzędnika państwowego na podstawie umowy o pracę.

Art. 7. 1. Aplikacja administracyjna ma na celu teoretyczne i praktyczne przygotowanie pracownika podejmującego po raz pierwszy pracę w urzędzie państwowym do należytego wykonywania obowiązków urzędnika państwowego.

2. Aplikacja administracyjna trwa dwanaście miesięcy i kończy się oceną kwalifikacyjną. Kierownik urzędu może zaliczyć na poczet aplikacji uprzednie zatrudnienie aplikanta i skrócić mu okres aplikacji do sześciu miesięcy.

3. Aplikant, który otrzymał pozytywną ocenę kwalifikacyjną, powinien być zatrudniony na stanowisku, do którego został przygotowany w toku aplikacji.

4. Aplikant, który otrzymał negatywną ocenę kwalifikacyjną, może być zatrudniony na stanowisku, do którego objęcia nie jest wymagana aplikacja administracyjna.

5. Ponownej ocenie kwalifikacyjnej poddaje się aplikanta po rocznej pracy na stanowisku, o którym mowa w ust. 4.

6. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady i tryb odbywania aplikacji, wykaz stanowisk objętych aplikacją, a także zasady i wypadki dopuszczające zaliczenie aplikacji oraz zwolnienie od jej odbywania.

Art. 8. Przed podjęciem pracy urzędnik państwowy składa pisemne słurowanie następującej treści:

„W pełni świadóm swoich obowiązków słurowuję uroczysto, że na powierzonym mi stanowisku przyczynić się będę ze wszystkich sił do socjalistycznego rozwoju Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, dochowam Jej zawsze wierności, będę służyć państwu i obywatelom, powie-

rzony mi zadania wykonywać będą sumiennie i starannie, a przy ich wykonywaniu przestrzegać prawa i zasad sprawiedliwości społecznej, będą wykazywać życzliwość dla obywateli i zrozumienie dla ich interesów oraz przestrzegać tajemnicy państwowej i służbowej.

Art. 9. Małżonkowie oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia nie mogą być zatrudnieni w tym samym urzędzie, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek służbowej podległości.

Art. 10. 1. Jeżeli wymagają tego potrzeby urzędu, urzędnikowi państwowemu można zlecić, na okres do trzech miesięcy w roku kalendarzowym, wykonywanie innej pracy niż określona w akcie mianowania lub w umowie o pracę, zgodnej z jego kwalifikacjami. W okresie tym przysługuje mu wynagrodzenie stosowne do wykonywanej pracy, lecz nie niższe od dotychczasowego.

2. Urzędnika państwowego można, na jego wniosek lub za jego zgodą, przenieść do pracy w innym urzędzie w tej samej lub innej miejscowości. Przeniesienia dokonuje kierownik urzędu, w którym urzędnik ten ma być zatrudniony, w porozumieniu z kierownikiem urzędu dotychczas zatrudniającego urzędnika.

3. W uzasadnionych wypadkach urzędnik państwowy mianowany może być przeniesiony, na okres do sześciu miesięcy, do innego urzędu w tej samej lub innej miejscowości, do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami. W okresie przeniesienia przysługuje mu wynagrodzenie stosowne do wykonywanej pracy, lecz nie niższe od dotychczasowego. Przeniesienie takie dopuszczalne jest tylko raz na dwa lata.

4. Niedopuszczalne jest czasowe przeniesienie, bez zgody zainteresowanego, do urzędu mającego siedzibę w innej miejscowości kobiety w ciąży lub urzędnika państwowego sprawującego opiekę nad dzieckiem w wieku do czternastu lat, a także w wypadkach, gdy stoją temu na przeszkodzie ważne względy osobiste lub rodzinne urzędnika.

5. W razie trwałej utraty zdolności do pracy na zajmowanym stanowisku, stwierdzonej orzeczeniem komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, urzędnika państwowego mianowanego można za jego zgodą przenieść na inne, także niższe stanowisko, z tym że przez okres trzech miesięcy zachowuje prawo do dotychczasowego wynagrodzenia. Jeżeli urzędnik państwowy zostaje poddany rehabilitacji zawodowej lub przysposobieniu do innej pracy, zachowuje prawo do dotychczasowego wynagrodzenia przez okres dwunastu miesięcy.

Art. 11. 1. Urzędnik państwowy zostaje z mocy prawa zawieszony w pełnieniu obowiązków służbowych w razie tymczasowego aresztowania do czasu wygaśnięcia stosunku pracy, chyba że wcześniej rozwiązano z nim stosunek pracy bez wypowiedzenia z jego winy lub upłynął już okres wypowiedzenia przed tymczasowym aresztowaniem urzędnika.

2. Wynagrodzenie w okresie tymczasowego aresztowania urzędnika państwowego ulega ograniczeniu do połowy. Jeżeli zapadł wyrok uniewinniający lub postępowanie karne zostało umorzone, urzędnikowi państwowemu wypłaca się pozostałą część wynagrodzenia, chyba że postępowanie karne umorzono warunkowo lub na podstawie amnestii, a zainteresowany w przepisanej trybie nie domagał się rehabilitacji.

Art. 12. 1. Kierownik urzędu może zawiesić w pełnieniu obowiązków służbowych urzędnika państwowego mianowanego, jeżeli zostało wszczęte przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne.

2. Zawieszenie, o którym mowa w ust. 1, nie może trwać dłużej niż trzy miesiące.

3. W okresie zawieszenia, o którym mowa w ust. 1, urzędnik państwowy mianowany zachowuje prawo do wynagrodzenia i innych świadczeń przysługujących na podstawie stosunku pracy.

Art. 13. 1. Rozwiązanie stosunku pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym może nastąpić w drodze wypowiedzenia w razie:

- 1) otrzymania ujemnej oceny kwalifikacyjnej, potwierdzonej ponowną ujemną oceną, która nie może być dokonana wcześniej niż po upływie trzech miesięcy,
- 2) likwidacji urzędu lub jego reorganizacji połączonej ze zmniejszeniem stanu zatrudnienia, jeżeli przeniesienie urzędnika państwowego mianowanego, za jego zgodą, do innego urzędu nie jest możliwe; w okresie między ustaniem zatrudnienia w likwidowanym urzędzie a podjęciem nowego zatrudnienia urzędnikowi państwowemu mianowanemu przysługuje wynagrodzenie z funduszu Skarbu Państwa, przez okres nie dłuższy niż sześć miesięcy,
- 3) niezawinionej utraty uprawnień wymaganych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku,
- 4) trwałej utraty zdolności fizycznej lub psychicznej do pracy na zajmowanym stanowisku, stwierdzonej orzeczeniem komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, jeżeli nie ma możliwości zatrudnienia urzędnika państwowego mianowanego na innym stanowisku, odpowiednim do jego stanu zdrowia i kwalifikacji zawodowych, albo gdy urzędnik państwowy mianowany odmawia przejścia do takiej pracy,
- 5) nabycia prawa do emerytury na podstawie przepisów dotyczących ogółu pracowników.

2. Okres wypowiedzenia stosunku pracy wynosi trzy miesiące i kończy się ostatniego dnia miesiąca.

3. W wypadkach określonych w ust. 1 pkt 3 urząd powinien zaproponować urzędnikowi państwowemu mianowanemu podjęcie pracy na innym stanowisku odpowiadającym posiadanym kwalifikacjom, jeżeli takim stanowiskiem dysponuje.

4. Rozwiązanie stosunku pracy w wypadkach określonych w ust. 1 pkt 1—3 następuje po zasięgnięciu opinii przedstawicielstwa pracowniczego.

Art. 14. 1. Stosunek pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym ulega rozwiązaniu z jego winy bez wypowiedzenia, w razie:

- 1) prawomocnego skazania na karę pozbawienia praw publicznych albo prawa wykonywania zawodu,
- 2) prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną wydalenia z pracy w urzędzie,
- 3) zawinionej utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku.

2. Stosunek pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym ulega rozwiązaniu bez wypowiedzenia również w razie utraty obywatelstwa polskiego.

3. Rozwiązanie stosunku pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym bez wypowiedzenia może nastąpić także w razie jego nieobecności w pracy z powodu choroby trwającej dłużej niż rok lub odosobnienia ze względu na chorobę zakaźną w okresie pobierania z tego tytułu zasiłku, a także w razie usprawiedliwionej nieobecności w pracy z innych przyczyn — po upływie okresów przewidzianych w art. 53 Kodeksu pracy.

4. Stosunek pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym wygasa w wypadkach określonych w Kodeksie pracy oraz przepisach szczególnych.

Art. 15. Stosunek pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym ulega rozwiązaniu w drodze porozumienia stron lub z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia dokonanej przez tego urzędnika. W okresie wypowiedzenia urzędnik ten może być zwolniony z pełnienia obowiązków z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.

Art. 16. Postanowienia niniejszego rozdziału nie naruszają przepisów dotyczących szczególnej ochrony pracowników w zakresie wypowiedzenia i rozwiązania stosunku pracy.

Rozdział 3

Obowiązki i prawa urzędnika państwowego.

Art. 17. 1. Urzędnik państwowy powinien chronić interesy państwa oraz prawa i słusze interesy obywateli, wykonując swoje obowiązki w sposób zapewniający sprawną i prawidłową realizację zadań urzędu, oraz doskonalić jego funkcjonowanie.

2. Urzędnik państwowy, zgodnie ze złożonym ślubowaniem, obowiązany jest w szczególności:

- 1) przestrzegać Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, ustaw i innych przepisów prawa,
- 2) strzec autorytetu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jako socjalistycznego państwa oraz dążyć do pogłębiania zaufania obywateli do jego organów,
- 3) kierować się zasadami sprawiedliwości społecznej oraz interesem państwa,
- 4) reagować w sposób rzeczowy na krytyczne uwagi obywateli oraz skargi i wnioski dotyczące działalności urzędu,
- 5) działać wnikliwie, szybko i bezstronnie,
- 6) przejawiać szczególną troskę o ochronę mienia państwowego i społecznego,
- 7) zachowywać się z godnością w pracy i poza pracą,
- 8) przestrzegać zasad współżycia społecznego,
- 9) przestrzegać dyscypliny pracy,
- 10) przestrzegać tajemnicy państwowej i służbowej,
- 11) pogłębiać wiedzę i podnosić kwalifikacje zawodowe.

3. Kierownik urzędu jest obowiązany zapewnić urzędnikowi państwowemu właściwe warunki do wykonywania obowiązków określonych w ustawie.

4. Urzędnik państwowy jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym przy nawiązaniu stosunku pracy oraz na żądanie kierownika urzędu.

Art. 18. 1. Urzędnik państwowy jest obowiązany sumiennie wypełniać polecenia służbowe przełożonych.

2. Jeżeli polecenie służbowe w przekonaniu urzędnika państwowego jest niezgodne z prawem, godzi w interes społeczny lub zawiera znamiona pomyłki, urzędnik ten powinien przedstawić swoje zastrzeżenia przełożonemu; w razie pisemnego potwierdzenia polecenia powinien je wykonać, zawiadamiając jednocześnie o zastrzeżeniach kierownika urzędu, a gdy polecenie wydał kierownik urzędu — organ nadrzędny nad urzędem. Zawiadomienia należy dokonać niezwłocznie. O ile w toku dalszego postępowania okaże się, że zastrzeżenia urzędnika były uzasadnione, przełożony, który wydał polecenie, ponosi z tego tytułu odpowiedzialność.

3. Urzędnikowi państwowemu nie wolno wykonywać poleceń, których wykonanie stanowiłoby przestępstwo lub groziłoby niepowetowanymi stratami.

Art. 19. 1. Urzędnik państwowy nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia bez uzyskania uprzedniej zgody kierownika urzędu, w którym jest zatrudniony.

2. Urzędnik państwowy nie może wykonywać zajęć, które pozostawałyby w sprzeczności z jego obowiązkami albo mogłyby wywołać podejrzenie o stronniczość lub interesowność.

3. Urzędnikowi państwowemu nie wolno uczestniczyć w strajkach lub akcjach zakłócających normalne funkcjonowanie urzędu albo w działalności sprzecznej z obowiązkami urzędnika państwowego.

Art. 20. 1. Urzędnik państwowy mianowany podlega ocenom kwalifikacyjnym co dwa lata. Oceny dokonuje kierownik urzędu, w którym urzędnik jest zatrudniony, biorąc pod uwagę opinię bezpośredniego przełożonego i przedstawicielstwa pracowniczego. Dla dokonania tej czynności kierownik urzędu może powołać komisję.

2. O treści oceny kwalifikacyjnej kierownik urzędu zawiadamia urzędnika.

3. Od oceny kwalifikacyjnej urzędnik państwowy może, w terminie siedmiu dni, odwołać się do kierownika jednostki nadrzędnej nad urzędem. Urzędnik zatrudniony w ministerstwie może odwołać się do ministra.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady i tryb postępowania przy dokonywaniu ocen urzędników państwowych mianowanych oraz tryb postępowania odwoławczego w tych sprawach.

Art. 21. 1. Urzędnikowi państwowemu przysługuje wynagrodzenie zależne od zajmowanego stanowiska, posiadanych kwalifikacji zawodowych, jakości oraz stażu pracy.

2. Urzędnik państwowy, który wykazuje inicjatywę w pracy i sumiennie wykonuje swoje obowiązki, powinien być awansowany do wyższej grupy wynagrodzenia lub na wyższe stanowisko.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady wynagradzania i awansowania oraz wymagane kwalifikacje w zakresie wykształcenia i praktyki zawodowej urzędników państwowych.

4. Wynagrodzenie urzędników państwowych ulega zmianie w taki sposób, aby jego poziom wzrastał w stopniu nie mniejszym niż poziom przeciętnego wynagrodzenia pracowników zatrudnionych w jednostkach gospodarki społecznej.

Art. 22. 1. Urzędnikowi państwowemu przysługuje dodatek za wieloletnią pracę w urzędach państwowych, w wysokości wynoszącej po pięciu latach pracy 5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Dodatek ten wzrasta o 1% za każdy dalszy rok pracy aż do osiągnięcia 20% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady przyznawania i wypłacania dodatku określonego w ust. 1, a także wypadki i warunki, w jakich do okresu pracy w urzędach państwowych wlicza się okres zatrudnienia w innych uspołecznionych zakładach pracy.

Art. 23. Urzędnikom państwowym przysługują nagrody jubileuszowe w wysokości:

- 1) po 20 latach pracy — 75% wynagrodzenia miesięcznego,
- 2) po 25 latach pracy — 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- 3) po 30 latach pracy — 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- 4) po 35 latach pracy — 200% wynagrodzenia miesięcznego,
- 5) po 40 latach pracy — 300% wynagrodzenia miesięcznego,

Art. 24. 1. W urzędach państwowych tworzy się zakładowy fundusz nagród wynoszący 8,5% funduszu płac. Wysokość i zasady przyznawania indywidualnych nagród z tego funduszu określa ustawa z dnia 23 czerwca 1973 r. o zasadach tworzenia i podziału zakładowego funduszu nagród oraz zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego (Dz. U. Nr 27, poz. 150 i z 1982 r. Nr 7, poz. 54).

2. Rada Ministrów może utworzyć dodatkowy fundusz nagród dla urzędników państwowych za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej.

Art. 25. 1. Urzędnikowi państwowemu oraz jego współmałżonkowi przysługuje prawo do korzystania z 50% ulgi w opłatach za przejazdy kolejną oraz autobusami Państwowej Komunikacji Samochodowej.

2. Urzędnik państwowy oraz jego współmałżonka zachowują prawo do ulgi, o której mowa w ust. 1, również po przejściu urzędnika na emeryturę lub rentę.

Art. 26. 1. Urzędnikowi państwowemu delegowanemu służbowo do zajęć poza siedzibą urzędu, w którym jest zatrudniony, przysługują zwrot kosztów podróży, zakwaterowania oraz diety na zasadach stosowanych przy podróżach służbowych na obszarze kraju.

2. Urzędnikowi państwowemu przeniesionemu do pracy w innej miejscowości przysługują zwrot kosztów przeniesienia, diety, zwrot kosztów podróży oraz inne świadczenia określone przez Radę Ministrów.

Art. 27. 1. Urzędnikowi państwowemu przysługują świadczenia emerytalne i rentowe na zasadach określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emery-

talnym pracowników i ich rodzin, z wyjątkiem pracowników państwowych, których uprawnienia w tym zakresie regulują odrębne przepisy.

2. W razie rozwiązania z urzędnikiem państwowym stosunku pracy ze względu na zmniejszenie stanu zatrudnienia spowodowane likwidacją urzędu albo jego reorganizacją uniemożliwiającą dalsze zatrudnienie pracownika, urzędnikowi państwowemu przysługuje pełna emerytura, jeżeli mężczyzna ukończył sześćdziesiąt lat, a kobieta — pięćdziesiąt pięć lat i ma wymagany okres zatrudnienia.

3. W razie rozwiązania z urzędnikiem państwowym mianowanym stosunku pracy z przyczyn określonych:

- 1) w art. 13 ust. 1 pkt 3, o ile urząd nie dysponuje stanowiskiem, o którym mowa w art. 13 ust. 3,
- 2) w art. 13 ust. 1 pkt 4, z wyłączeniem wypadku, gdy pracownik odmówił zatrudnienia na stanowisku, o którym mowa w tym przepisie,

urzędnikowi temu przysługuje pełna emerytura, jeżeli mężczyzna ukończył sześćdziesiąt lat, a kobieta — pięćdziesiąt pięć lat i ma wymagany okres zatrudnienia.

Art. 28. 1. Urzędnikowi państwowemu przechodzącemu na emeryturę lub rentę inwalidzką przysługuje jednorazowa odprawa:

- 1) po dziesięciu latach pracy w urzędach — w wysokości dwumiesięcznego wynagrodzenia,
- 2) po piętnastu latach pracy w urzędach — w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia,
- 3) po dwudziestu latach pracy w urzędach — w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia.

2. Do okresu pracy w urzędach wlicza się okres zatrudnienia w uspołecznionych zakładach pracy na zasadach określonych w przepisach, o których mowa w art. 22 ust. 2.

Art. 29. 1. Czas pracy urzędników państwowych nie może przekraczać czterdziestu godzin na tydzień i ośmiu godzin na dobę.

2. Jeżeli wymagają tego potrzeby urzędu, urzędnik państwowy może być zatrudniony poza normalnymi godzinami pracy, a w wyjątkowych wypadkach także w nocy oraz w niedziele i święta.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do kobiet w ciąży, kobiet opiekujących się dziećmi w wieku do ośmiu lat oraz w innych wypadkach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 30. 1. Rozkład czasu pracy w tygodniu oraz jego wymiar w poszczególnych dniach tygodnia ustala kierownik urzędu zgodnie z zasadami określonymi przez Prezesa Rady Ministrów.

2. Za pracę wykonywaną poza normalnymi godzinami pracy lub na polecenie przełożonego urzędnikowi państwowemu przysługuje według jego wyboru wynagrodzenie lub wolny czas, z tym że wolny czas może być udzielony w okresie bezpośrednio poprzedzającym urlop wypoczynkowy lub po jego zakończeniu.

3. Urzędnikom państwowym zatrudnionym w urzędach naczelnych i centralnych organów administracji państwowej na stanowiskach kierowniczych i samodziel-

nach przysługuje wolny czas za pracę poza normalnymi godzinami pracy wykonywaną w porze nocnej oraz w niedzielę lub święto.

Rozdział 4

Nagrody, wyróżnienia, odznaczenia.

Art. 31. 1. Urzędnikom państwowym, którzy wzorowo wykonują obowiązki, przejawiają inicjatywę w pracy i doskonałą sposób jej wykonywania mogą być przyznawane nagrody i wyróżnienia określone w Kodeksie pracy.

2. Za osiągnięcia w pracy zawodowej urzędnikowi państwowemu może być nadana odznaka honorowa „Zasłużony Pracownik Państwowy”.

3. Odznakę honorową „Zasłużony Pracownik Państwowy” nadaje Prezes Rady Ministrów.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady nadawania odznaki honorowej „Zasłużony Pracownik Państwowy”, tryb przedstawiania wniosków o nadanie odznaki, wzór odznaki oraz tryb jej wręczenia i sposób noszenia.

Art. 32. Właściwy minister lub wojewoda występuje z wnioskiem o nadanie urzędnikowi państwowemu:

- 1) Złotego Krzyża Zasługi — za wyróżniającą pracę po przepracowaniu dwudziestu lat w urzędach państwowych,
- 2) Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski — za szczególnie wyróżniającą pracę po przepracowaniu trzydziestu lat w urzędach państwowych,

jeżeli nie otrzymał on wcześniej takiego lub wyższego odznaczenia państwowego.

Art. 33. Urzędnik państwowy, wyróżniony w myśl art. 31 ust. 2 lub odznaczony w myśl art. 32, może być awansowany do wyższej grupy wynagrodzenia poza przewidzianymi terminami przeszerogowania lub na wyższe stanowisko.

Rozdział 5

Odpowiedzialność porządkowa i dyscyplinarna urzędnika państwowego.

Art. 34. 1. Urzędnicy państwowi mianowani ponoszą odpowiedzialność porządkową lub dyscyplinarną za naruszenie obowiązków pracownika.

2. Karę porządkową za przewinienie mniejszej wagi stanowi upomnienie.

3. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) nagana,
- 2) nagana z ostrzeżeniem,
- 3) nagana z pozbawieniem możliwości awansowania przez okres do dwóch lat do wyższej grupy wynagrodzenia lub na wyższe stanowisko,
- 4) przeniesienie na niższe stanowisko,
- 5) wydalenie z pracy w urzędzie.

Art. 35. Upomnienia udziela kierownik urzędu. Urzędnik państwowy może, w ciągu trzech dni od za-

wiadomienia go o ukaraniu, odwołać się do kierownika jednostki nadrzędnej. Odwołanie nie przysługuje, jeżeli karę wymierzył minister.

Art. 36. 1. W sprawach dyscyplinarnych orzekają komisje dyscyplinarne I i II instancji powoływane przez kierowników urzędów, przy których działają.

2. Członków komisji dyscyplinarnych, w tym przewodniczącego i zastępców przewodniczącego, powołuje na okres czterech lat kierownik urzędu, przy którym komisja działa, po zasięgnięciu opinii przedstawicielstwa pracowniczego. Członkiem komisji dyscyplinarnej może być urzędnik mianowany, zatrudniony w urzędzie co najmniej pięć lat, dający rękojmię należytego pełnienia tej funkcji.

3. Komisja dyscyplinarna orzeka w zespołach trzyosobowych.

4. Komisje dyscyplinarne I instancji powołuje się we wszystkich urzędach państwowych, z tym że wojewoda może powołać komisję dyscyplinarną I instancji dla urzędników zatrudnionych w urzędach kilku terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego.

5. Komisje dyscyplinarne II instancji (odwoławcze) powołuje się przy:

- 1) Marszałku Sejmu — dla urzędników Kancelarii Sejmu,
- 2) Przewodniczącym Rady Państwa — dla urzędników Kancelarii Rady Państwa,
- 3) Prezesie Rady Ministrów — dla urzędników ministerstw i urzędów centralnych,
- 4) właściwym ministrze — dla urzędników urzędów podległych naczelnym i centralnym organom administracji państwowej,
- 5) Ministrze Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska — dla urzędników urzędów terenowych organów administracji państwowej stopnia wojewódzkiego,
- 6) wojewodzie — dla urzędników urzędów terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego.

6. Członkowie komisji dyscyplinarnych są w zakresie orzekania niezawiśli i podlegają tylko ustawom.

7. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady, skład i tryb powoływania komisji dyscyplinarnych, tryb powoływania rzeczników dyscyplinarnych oraz zasady i tryb postępowania przed komisjami dyscyplinarnymi.

Art. 37. 1. Postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie miesiąca od dnia uzyskania wiadomości o popełnieniu czynu uzasadniającego odpowiedzialność dyscyplinarną ani po upływie roku od dnia popełnienia takiego czynu. Jeżeli jednak czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie następuje wcześniej niż przedawnienie karne.

2. Karę dyscyplinarną, z wyjątkiem kary wydalenia z pracy w urzędzie, uważa się za niebyłą i wzmiankę o niej wykreśla się z akt komisji dyscyplinarnej i urzędu po upływie dwóch lat od uprawomocnienia się orzeczenia. Komisja dyscyplinarna, biorąc pod uwagę osiągnięcia w pracy i zachowanie się pracownika, może na wnio-

sek pracownika lub jego przełożonego uznać karę za niebyłą i zarządzić jej wykreślenie w terminie wcześniejszym.

3. Po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się orzeczenia komisji dyscyplinarnej ukarany może wystąpić o uznanie za niebyłą kary wydalenia z pracy w urzędzie.

Rozdział 6

Rozpatrywanie sporów o roszczenia urzędników ze stosunku pracy.

Art. 38. 1. Od decyzji w sprawach wypowiedzenia lub rozwiązania stosunku pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym, przeniesienia albo zlecenia mu wykonywania innej pracy, przeniesienia na niższe stanowisko bądź zawieszenia w pełnieniu obowiązków urzędnik ten może, w terminie siedmiu dni, wnieść odwołanie do kierownika organu nadrzędnego nad urzędem, w którym jest zatrudniony. Od decyzji wydanej przez ministra odwołanie nie przysługuje.

2. Od decyzji w sprawach określonych w ust. 1 urzędnikowi państwowemu mianowanemu, przysługuje skarga do sądu administracyjnego na zasadach przewidzianych w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Art. 39. Spory o roszczenia ze stosunku pracy urzędników państwowych w sprawach nie wymienionych w art. 38 ust. 1 rozpatrywane są w trybie określonym w Kodeksie pracy.

Rozdział 7

Przedstawicielstwo pracownicze.

Art. 40. 1. Pracownicy urzędów państwowych mają prawo zrzeszania się w związkach zawodowych pracowników urzędów państwowych, z wyjątkiem pracowników:

- 1) zatrudnionych na wysokich stanowiskach, których czynności uważa się z reguły za związane z tworzeniem polityki lub za funkcje kierownicze,
- 2) których obowiązki mają w wysokim stopniu poufny charakter.

2. Stanowiska, o których mowa w ust. 1, określają:

- 1) Prezes Rady Ministrów — gdy chodzi o stanowiska wymienione w ust. 1 pkt 1,
- 2) minister i wojewoda — gdy chodzi o stanowiska wymienione w ust. 1 pkt 2.

3. Przepisy ust. 1 i 2 dotyczą także pracowników delegowanych do pracy w urzędach państwowych.

Art. 41. 1. Pracownicy urzędów państwowych, o których mowa w art. 40 ust. 1 pkt 1 i 2, oraz inni pracownicy urzędów nie zrzeszeni w związkach zawodowych mogą tworzyć rady pracownicze. Zadaniem rad pracowniczych jest ochrona i reprezentowanie wobec kierowników urzędów interesów zawodowych i socjalnych urzędników państwowych tworzących te rady, a także rozwijanie innej działalności, zmierzającej do poprawy warunków bytowych, socjalnych i kulturalnych tych pracowników.

2. Rady, o których mowa w ust. 1, działają na podstawie niniejszej ustawy oraz uchwalanych przez nie statutów.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady współdziałania kierowników urzędów z radami pracowniczymi, w tym także zakres spraw, w których wymagana jest opinia rady.

Art. 42. 1. Kierownicy urzędów i ich organy nadrzędne obowiązani są stwarzać warunki umożliwiające przedstawicielstwu pracowniczemu realizację jego zadań, a w szczególności udzielać mu niezbędnych informacji, udostępniać dokumentację dotyczącą spraw pracowniczych oraz przedstawiać w odpowiednich terminach materiały umożliwiające przedstawicielstwu zajęcie stanowiska.

2. Kierownicy urzędów obowiązani są rozpatrywać wnioski przedstawicielstwa pracowniczego oraz powiadamiać przedstawicielstwo o sposobie załatwienia wniosków.

Rozdział 8

Przepisy szczególne.

Art. 43. 1. Przepisy ustawy, z zastrzeżeniem przepisów ust. 2 i 3, stosuje się do pracowników zatrudnionych w jednostkach wojskowych.

2. Minister Obrony Narodowej określa jednostki wojskowe oraz stanowiska, na których stosunek pracy z pracownikami określonymi w ust. 1 nawiązuje się w drodze mianowania lub umowy o pracę, a także dostosuje organizację komisji dyscyplinarnych do struktury organizacyjnej jednostek wojskowych.

3. Uprawnienia wynikające z ust. 2 przysługują Ministrowi Spraw Wewnętrznych w odniesieniu do pracowników zatrudnionych w podległych mu jednostkach wojskowych.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może określać w sposób szczególny niektóre obowiązki i prawa pracowników, o których mowa w ust. 1, uwzględniając charakter i warunki pracy w jednostkach wojskowych.

Art. 44. Przepisy ustawy stosuje się do pracowników administracyjnych, pomocniczych, technicznych i obsługi Sądu Najwyższego, i innych sądów, biur notarialnych, Prokuratury Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Państwowego Arbitrażu Gospodarczego, a także do kuratorów zawodowych i komorników — ze zmianami wynikającymi z przepisów szczególnych.

Art. 45. Przepisów ustawy dotyczących nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy nie stosuje się do osób powoływanych na stanowiska kierownicze w administracji państwowej w trybie określonym w przepisach szczególnych.

Art. 46. Przepisy art. 21—31 i 33 stosuje się również do pracowników urzędów państwowych nie będących urzędnikami, a przepisy art. 24, 28, 31 i 32 — do funkcjonariuszy pożarnictwa nie będących urzędnikami, pełniących służbę w organach administracji państwowej.

Art. 47. Do urzędników służby dyplomatyczno-konsularnej oraz urzędników administracji celnej przepisy niniejszej ustawy stosuje się ze zmianami i uzupełnieniami.

które określa, w drodze rozporządzenia, Rada Ministrów w zakresie, jaki jest konieczny ze względu na szczególny charakter pracy tych pracowników.

Art. 48. 1. Przepisy określone w art. 2 pkt 1, art. 4 ust. 3, art. 7 ust. 6, art. 20 ust. 4, art. 21 ust. 3, art. 22 ust. 2, art. 26 ust. 2, art. 36 ust. 7 i art. 41 ust. 3 wydają:

- 1) Marszałek Sejmu — w odniesieniu do pracowników Kancelarii Sejmu,
- 2) Rada Państwa — w odniesieniu do pracowników Kancelarii Rady Państwa, Prokuratury Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Państwowej Inspekcji Pracy oraz organów kontroli publikacji i widowisk.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do tworzenia dodatkowego funduszu nagród (art. 24 ust. 2).

3. Uprawnienia wynikające z art. 30 ust. 1 i z art. 31 ust. 3, w odniesieniu do pracowników urzędów wymienionych w ust. 1, przysługują odpowiednio Marszałkowi Sejmu i Przewodniczącemu Rady Państwa.

4. Przewidziane w ustawie uprawnienia ministrów przysługują odpowiednio kierownikom urzędów wymienionych w ust. 1.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 49. 1. W Prawie o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1964 r. Nr 6, poz. 40, z 1967 r. Nr 13, poz. 55, z 1969 r. Nr 13, poz. 98, z 1974 r. Nr 50, poz. 316, z 1975 r. Nr 16, poz. 91 i Nr 34, poz. 183 oraz z 1982 r. Nr 16, poz. 125 i Nr 19, poz. 145) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 65 otrzymuje brzmienie:

„Art. 65. W sprawach nie unormowanych w niniejszej ustawie lub w przepisach szczególnych do sędziów stosuje się odpowiednio przepisy o pracownikach urzędów państwowych.”

- 2) art. 139 skreśla się.

2. W ustawie z dnia 25 maja 1951 r. — Prawo o notariacie (Dz. U. z 1963 r. Nr 19, poz. 106, z 1964 r. Nr 41, poz. 278, z 1965 r. Nr 52, poz. 318 oraz z 1974 r. Nr 50, poz. 317) w art. 28 skreśla się § 3.

3. W ustawie z dnia 14 kwietnia 1967 r. o Prokuraturze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1980 r. Nr 10, poz. 30) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 57 w ust. 1 wyrazy „wydanego na podstawie art. 298 Kodeksu pracy rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie praw i obowiązków pracowników urzędów państwowych — chyba że Rada Państwa postanowi inaczej” zastępuje się wyrazami „o pracownikach urzędów państwowych”;
- 2) w art. 64 skreśla się ust. 3.

4. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141 oraz z 1975 r. Nr 16, poz. 91) w art. 298 w § 1 wyrazy „urzędach państwowych, w innych” zastępuje się wyrazem „niektórych”.

5. W ustawie z dnia 23 października 1975 r. o Państwowym Arbitrażu Gospodarczym (Dz. U. Nr 34, poz. 183) w art. 27 wyrazy „wydane na podstawie art. 298 Kodeksu pracy w sprawie praw i obowiązków pracowników urzędów państwowych” zastępuje się wyrazami „o pracownikach urzędów państwowych”.

6. W ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagradzaniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. Nr 20, poz. 101) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe stosuje się odpowiednio przepisy art. 22—24 oraz art. 28 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214).”

- 2) w art. 6 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Szczegółowe zasady wynagradzania osób wymienionych w art. 2 oraz wynagradzania ryczałtowego, o którym mowa w art. 4 ust. 1, ustala Rada Państwa.”

Art. 50. 1. W okresie dwunastu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy kierownicy urzędów dokonają mianowania pracowników zatrudnionych na stanowiskach określonych w art. 4 ust. 3 pkt 1, jeżeli spełniają warunki określone w art. 3 i wyrażają zgodę na mianowanie, a dotychczasowy przebieg pracy uzasadnia mianowanie.

2. Jeżeli przed dniem wejścia w życie ustawy zapadła decyzja w sprawie odwołania od wypowiedzenia lub rozwiązania umowy o pracę z pracownikiem państwowym, przewidziana w przepisach wydanych na podstawie art. 298 Kodeksu pracy, dalsze postępowanie odwoławcze będzie toczyć się według przepisów ustawy.

Art. 51. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie stosuje się przepisy dotychczasowe ze zmianami wynikającymi z ustawy.

Art. 52. Przepisy odnoszące się do ministrów i wojewódów stosuje się odpowiednio do kierowników urzędów centralnych oraz prezydentów miast stopnia wojewódzkiego.

Art. 53. 1. Urzędnikom państwowym zatrudnionym w urzędach organów administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych, będącym nauczycielami mianowanymi, przysługują uprawnienia określone w art. 50—52, 57, 60 oraz 86—91 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19 i z 1982 r. Nr 25, poz. 187), a okres zatrudnienia w tych urzędach na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia nauczyciela określone w tej ustawie.

2. Nauczyciel mianowany, zatrudniony w urzędzie organu administracji państwowej na stanowisku wymagającym kwalifikacji pedagogicznych, ma prawo do wynagrodzenia przewidzianego w przepisach wydanych na podstawie art. 21 ust. 3 niniejszej ustawy, z tym że nie może być ono niższe niż przysługujące w myśl przepisów art. 30—32 ustawy, o której mowa w ust. 1.

3. Rada Ministrów może określać kategorie urzędników państwowych, którzy korzystać będą z uprawnień szczególnych w zakresie płac i innych świadczeń przewidzianych w przepisach obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 54. Tracą moc dotychczasowe przepisy dotyczące praw i obowiązków pracowników urzędów państwowych, wydane na podstawie art. 298 § 1 ustawy

z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141 i z 1975 r. Nr 16, poz. 91).

Art. 55. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1983 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*

Sekretarz Rady Państwa: *E. Duda*